

Deze fraaie opname uit de collectie van het Instituut voor het Kunstpatrimonium (KIK-IRPA) te Brussel zou de standaardmolen van Koersel in Belgisch Limburg moeten verbeelden.

Alleen... in dit dorp heeft nooit een houten molen gestaan, wel een stenen grondzeiler die intussen is verdwenen. Wie weet waar de molen dan wel heeft gestaan?

Molencatalogus nr. 137
~ oktober - november - december 2022 ~

Onze driemaandelijkse catalogus is gratis voor belangstellenden.
Bij deze editie hoort een bijlage in de vorm van een nieuwsbrief.
Oplage in druk: 60 exemplaren.

Stichting Levende Molens - centrum voor molinologie

Ingeschreven in het stichtingenregister van de K.v.K. te Breda onder nummer 41104691

Mahlerlaan 12
4702 KK Roosendaal

ABN-AMRO bank:
IBAN ▶ NL46 ABNA 0100 7092 06 ten name van Stichting Levende Molens
BIC ▶ ABNANL2A

Telefoon: #31 165 56 49 30
Website: www.molencentrum.nl E-mail: molencentrum@gmail.com

(*) = voorraad beperkt
(**)= voorraad zeer beperkt, telefonisch reserveren aanbevolen

Kerst- en Nieuwjaarskaarten

Voor de komende decembermaand hebben we een bijzonder fraaie wenskaart laten drukken met een prachtige winteropname van de achtkante poldermolen De Jonge Held in Leegkerk (prov. Groningen). Het originele 6x6 diapositief van wijlen Jacques Tersteeg dateert van februari 1972. We zien deze grondzeiler met zelfzwichting op beide roeden in een verstild landschap met een bleke zon in de late namiddag. De kaart is blanco aan de binnenzijde, zodat je daar een persoonlijke boodschap kwijt kunt. Het formaat van de kaart is 23,5x18 cm. In gevouwen toestand is dat 12x18 cm. Een passende envelop wordt bijgeleverd.

- Bestelnummer: 3946. Prijs per stuk: € 1,10.
  Vijftien kaarten voor € 12,50. Dertig kaarten voor € 22,50.

Prentkaartenseries Sef Oxley

De tweede en derde prentkaartenserie van Sef Oxley zijn in een aantal opzichten sterk verbeterd ten opzichte van de eerste reeks die hij heeft uitgegeven. Het grootste pluspunt is, dat gekozen is voor een afwerking in glanzend laminaat, waardoor de opnamen een stuk frisser ogen. Ook de schikking van de tekst op de achterzijde is beter geslaagd. Het aantrekkelijke van deze series is, dat er nogal wat molens en molenrestanten in voorkomen, waarvan nooit eerder of slechts zelden een prentkaart is uitgegeven. Dit zijn de nieuwe aanwinsten:

Serie 2 - Nederlandse molens:

a. **Neer (Limb.)** - Het gebouw van de Hammermolen, een watermolen met onderslagrad en vanaf 1903 een turbine. Dit was een koren- en houtzaagmolen. Later is er ook elektriciteit mee opgewekt. In 1955 zijn de stuwrechten afgekocht.

b. **Oud Ootmarsum (Ov.)** – Bovenste Papiermolen van Cramer. Deze vroegere watermolen wordt voor het eerst genoemd in 1695 als volmolen en is na 1811 ingericht als papiermolen.

c. **Ootmarsum (Ov.)** – Wenninkmolen. In 1413 is voor het eerst sprake van deze watermolen. In 1864 werd hij onttakeld maar in 2016 is er weer een waterrad geplaatst.

d. **Ootmarsum (Ov.)** – De achtkante stenen onderbouw van de Stadsmolen, een stellingmolen uit 1767 die in 1927 werd onttakeld na stormschade. Tot 1983 was er in de romp nog een mechanische maalderij ondergebracht.

e. **Milsbeek (Limb.)** – Molen Jansen. Romp van een ronde stenen grondzeiler, gebouwd in 1909 en in 1922 onttakeld en inwendig leeg gesloopt. In 1945 kwam daar nog oorlogsschade bij.

f. **Milsbeek (Limb.)** – Molen Jacobs. Afgeknotte romp van een stenen beltmolen, gebouwd in 1922 en in 1944 zwaar beschadigd door oorlogsgeweld. Naast de molen was tot 1974 een mechanische maalderij gevestigd.

g. **Oploo (N.Br.)** – De Korenbloem. Opname van de standerdmolen na de jongste restauratie in 2021. De vroegere kleurstelling is hersteld, inclusief de reclame op de zijkant van den kast.

h. **Wanroy (N.Br.)** – Mooie landschapsopname van de Hamse Molen onder wind en wolken. Driezolder standerdmolen, herbouwd in 1978 op enkele honderden meters van de plaats waar de in 1811 gebouwde voorganger in 1974 instortte.

i. **Langeveen (Ov.)** – Afgeknotte romp van Molen van der Aast. Deze achtkante stellingmolen werd in 1909 opgericht en in 1955 onttakeld en ingekort.

j. **Weustenrade (Limb.)** – Het gebouw van de oliewatermolen, gebouwd vóór 1800 en tot ca. 1920 in bedrijf. In 1950 is de beek gekanaliseerd. In 1960 is de molen tot woonhuis gerenoveerd.

k. **Wijchen (Gld.)** – Karnhuis van de Bylard. Restant van een achtzijdige stenen rosmolen.

l. **Montfort (Limb.)** – Meule van Pouls. Voormalige ronde stenen beltkorenmolen (anno 1856) die in 1945 door de Duitsers werd opgeblazen. Twee fragmenten van de romp bestaan nog. De molen werd na de oorlog opgevolgd door een mechanische maalderij die zichtbaar is op de achtergrond.

m. **Lienden (Gld.)** – Romp van de stenen stellingkorenmolen De Hoop, gebouwd in 1864 en in 1963 onttakeld. Dit jaar is de nog zeer complete maalderij onderin de romp verwijderd…

n. **Roggel (Limb.)** – Molen van Ramaekers. Romp van een stenen bergmolen, gebouwd in 1867 als koren- en oliemolen. Na zware stormschade in 1946 werd hij onttakeld. De romp brandde in 1965 geheel uit en is nu gedeeltelijk overwoekerd met klimop.

o. **Dreumel (Gld.)** – Ronde stenen stellingkorenmolen uit 1845 die van 1934 tot 2009 als romp heeft bestaan. In dat laatste jaar werd hij draaivaardig gerestaureerd. Het binnenwerk is nog authentiek.

p. **Wolfshuis (Limb.)** – Van Tienhovenmolen. Ronde stenen bergmolen, gebouwd in 1855 en herbouwd na een brand in 1923. Opname na de maalvaardige restauratie van 2000.

q. **Heerlen (Limb.)** – De Weltermolen. Graanwatermolen met middenslagrad, één van de fraaiste watermolens van Nederland. Het huidige gebouw dateert van 1700. Er werd gemalen tot 1945. Na een periode van verval is de molen na 1980 weer in z'n oude glorie hersteld.

r. **Valkenburg (Limb.)** – De Franse Molen. Graanwatermolen met onderslagrad (anno 1804) die tot kort na de Tweede Wereldoorlog heeft gemalen.

s. **Valkenburg (Limb.)** – De Oude Molen of Banmolen. Deze eeuwenoude graanwatermolen is in 1860 in steen herbouwd. In 1919 werd een turbine geplaatst waarmee tot 1960 gemalen werd. In 1984 is de molen gerestaureerd. Er wordt ook elektriciteit mee opgewekt.

t. **Riethoven (N.Br.)** – Keersoppermolen, reeds vermeld in de 14de eeuw. De graanmolen werd in 1873 uitgebreid met een oliemolen die in 1929 weer werd uitgebroken. In 1938 zijn de stuwrechten afgekocht en raakte de molen in verval. In 1981 stortte hij volledig in. In 2022 wordt de molen heropgericht. De kaart toont de werkzaamheden tijdens de herbouw.

- Bestelnummer: 3947. Prijs per stuk: € 1,--.
  Prijs voor de volledige reeks van 20 kaarten: € 15,--
  Alleen de watermolens (8 kaarten): € 6,40.
  Losse kaarten, vrije keuze (minimaal 8 stuks): € 0,80 per stuk.

Serie 3 - België en Duitsland

a. **Turnhout (Antw.)** – Romp van de stenen Goormolen met de historische molenaarswoning. Deze stellingkorenmolen werd gebouwd in 1786. In 1953 verdwenen de wieken en de resten van de kap zijn in 1983 verwijderd.

b. **Geel (Antw.)** – Standaardmolen van 't Veld, in 1992 overgebracht uit Elsum en herbouwd naast het Bakkerijmuseum. Dankzij de fraaie wolkenlucht en het water op de voorgrond is dit volgens ons een van de mooiste kaarten uit de series van Sef Oxley.

c. **Mol (Antw.)** – Watermolen De Beekjuffer. Het huidige gebouw dateert van 1786. De molen maalde het graan tot 1910. Een binnenwerk is niet meer aanwezig, maar sinds 2005 hangt er weer een onderslagrad aan het gebouwtje.

d. **Kasterlee (Antw.)** – De stenen Beermolen of Oostmolen, een stenen beltmolen die in 1801 gebouwd werd als houten achtkant. In 1873 werd er een stenen mantel omheen gemetseld. Tot 1957 was de molen in bedrijf. Later is de molen tot woonruimte gerenoveerd.

e. **Geel (Antw.)** – De Kievermontmolen als gerenoveerd appartementencomplex. Van de oorspronkelijke watermolen is op deze prentkaart eigenlijk amper nog iets te zien.

f. **Mal-Nerum (Limb.)** – Dubbele watermolen op beide oevers van de rivier. De molen van Mal (anno 1372) is ingestort. De molen van Nerum (anno 1775) werd na 1990 gerenoveerd tot gastenverblijf.

g. **Tongeren (Limb.)** – De Blaarmolen is een prachtige watermolen met onderslagrad (oudste vermelding: 1235) die in bedrijf was tot 1970 toen de Jeker gekanaliseerd werd. Er wordt gepoogd om deze molen opnieuw maalvaardig te maken.

h. **Donceel (Liège)** – De treurige ruïne van Moulin Bertrand zonder kap of wieken. Restanten van een oude Potroede liggen op de voorgrond. De molen werd in 1890 gebouwd als stenen grondzeiler van het type kettingkruier. Hij is tot 1961 in werking gebleven.

i. **Othée (Liège)** – Romp van een stenen grondzeiler met ajuinekap, gebouwd rond 1860, die werd geïntegreerd in een maalderijgebouw.
j. **Othée (Liège)** – Moulin du Château. Vierkante (!) romp van een stenen grondzeiler die diende als pompmolen bij het thans verdwenen kasteel. De molen had een zeer merkwaardige bouwstijl en was voorzien van een binnenkruiwerk.
k. **Opitter (Limb.)** – De Slagmolen of Stalsmolen, in 1869 in steen herbouwd. Oorspronkelijk was dit een oliemolen, later werd er graan gemalen. In 1958 is het rad verwijderd.
l. **Oleye (Liège)** – Industrieel gebouw van Moulin Lejeune, in steen herbouwd en vergroot in 1878. Er was een groot onderslagrad onder een afdak dat reeds lang is verdwenen.
m. **Corswarem (Liège)** – Romp van Le Vieux Moulin, opgericht rond 1770 en tot 1918 met windkracht in bedrijf. Het restant werd tot woonhuis gerenoveerd.
n. **Geel (Antw.)** – Watermolen van Oosterlo. Deze graanmolen wordt al vermeld in 1428. In 1916 is de molen uitgebreid met een houtzagerij. In 1962 is het stuwrecht afgekocht en de waterloop werd omgeleid. Dit jaar lijkt de restauratie op gang te komen.
o. **Titz (Nordrhein-Westfalen)** – De Düppelmühle, een standerdkorenmolen na de herbouw in 2015. De originele molen (opgetrokken vóór 1730) stortte in tijdens noodweer in 2014.
p. **Bedburg (Nordrhein-Westfalen)** – De Grottenhertener Windmühle is een ronde stenen bergkorenmolen, gebouwd in 1831. De windkracht werd al in de jaren 1930 vervangen door motorkracht, tot 1964.

- Bestelnummer: 3948. Prijs per stuk: € 1,--.
  Prijs voor de volledige reeks van 16 kaarten: € 12,--
  Alleen de watermolens (7 kaarten): € 5,60.
  Losse kaarten, vrije keuze (minimaal 7 stuks): € 0,80 per stuk.

Losse prentkaarten *(in kleur, tenzij anders vermeld)*

Lisse (Z.H.) – De Keukenhofmolen, een achtkante houten stellingmolen die in 1957 werd overgebracht naar de Keukenhof. Oorspronkelijk werd hij gebouwd in 1892 als poldermolen in Slochteren (Gron.) Uitgave: Natuurlijke foto (Arnold Voordewind). Liggende opname.
- Bestelnummer: 3949. Prijs: € 0,80.

Rotterdam-Kralingen (Z.H.) – Achtkante stellingmolen De Ster, een unieke snuifmolen opgezeild en in werking. Eigen uitgave. Staande opname. Foto: Erwin Esselink.
- Bestelnummer: 3950. Prijs: € 0,80.

't Zand (N.H.) – Achtkante stellingkorenmolen De Hoop, opgezeild en in werking. In 2012 werd deze molen herbouwd na tientallen jaren als romp te hebben bestaan. Uitgave: Natuurlijke foto (Arnold Voordewind). Liggende opname.
- Bestelnummer: 3951. Prijs: € 0,80.

't Zand (N.H.) – Achtkante grondzeiler en poldermolen O-T, type binnenkruier met bloeiende tulpen op de voorgrond. Uitgave: Natuurlijke foto (Arnold Voordewind). Liggende opname.
- Bestelnummer: 3952. Prijs: € 0,80.

Hurwenen (Gld.) – Staande opname van de ronde stenen beltkorenmolen 'Vento Vivimus', met zicht op de wiekenkant. Een uitgave van Jan Maas.
- Bestelnummer: 3953. Prijs: € 0,80.

Zevenaar (Gld.) – De Buitenmolen: een ronde stenen torenmolen en binnenkruier. Staande opname. Uitgave: molenaar Henk Venhorst (wordt niet vermeld). Foto: A. Broekhof, Zutphen.
- Bestelnummer: 3954. Prijs: € 0,80.

Zevenaar (Gld.) – De Buitenmolen, maar dan als liggende opname. Bijzonder mooie wolkenlucht. Uitgave: molenaar Henk Venhorst (wordt niet vermeld). Foto: A. Broekhof, Zutphen.

- Bestelnummer: 3955. Prijs: € 0,80.

Zevenaar (Gld.) – Fraaie pentekening (liggend) van dezelfde molen, door Ger Mulder. Uitgave: ?

- Bestelnummer: 3956. Prijs: € 0,60.

Gemert (N.Br.) – Ronde stenen beltkorenmolen De Volksvriend na de restauratie van 2017, opgezeild en in werking. Uitgave: Molenstichting Gemert-Bakel. Mooie, staande opname.

- Bestelnummer: 3957. Prijs: € 0,80.

Meterik (Limb.) – Ronde stenen bergkorenmolen 'Eendracht maakt macht', opgezeild en in werking. Matte uitvoering. Liggende opname. Uitgave: Sef Oxley.

- Bestelnummer: 3958. Prijs: € 0,80.

Meterik (Limb.) – Dezelfde molen, gefotografeerd vanuit een drone door Roel van den Bekerom. We zien de molen in een weids sneeuwlandschap. Liggende opname.

- Bestelnummer: 3959. Prijs: € 0,80.

Meterik (Limb.) – Dezelfde molen, gefotografeerd door Johan Peeters. We zien de molen afgebeeld in silhouet bij zonsondergang tegen een donkere hemel met veel avondrood. Hierbij staat in onze ogen het esthetisch aspect centraal, dus in dat opzicht is het niet zozeer een (liggende) molenkaart.

- Bestelnummer: 3960. Prijs: € 0,80.

Boeken, brochures en tijdschriften *(alle titels zijn direct leverbaar)*

De Meule nr. 114-115 (tweede en derde kwartaal 2022)
In deze uitgave is onder meer een pagina gewijd aan de restanten (met name kantstenen) van een vroegere meestoof in Steenbergen die onlangs zijn ontdekt. Er worden vier foto's van getoond. Verder is er een artikel over het jubileum van de molenaarsbond St. Victor in het bisdom Breda d.d. 1924 met groepsfoto en namenlijst. Nico Jurgens schreef een uitgebreid rapport over zijn bouwhistorisch onderzoek bij de Heimolen in Rucphen. De rubriek 'Uit de oude doos' toont historische foto's van bergmolen De Hoop in Dongen (momenteel een romp), van De Arend in Terheijden, de verdwenen stenen beltmolens van Gilze en Rijen, de poldermolen van Schuddebeurs in Lage Zwaluwe (thans een scheef gezakte romp) en de molen van Halsteren. Het nummer is royaal geïllustreerd, telt 36 pagina's en is uitgegeven op A4-formaat, gedeeltelijk in kleurendruk.

- Bestelnummer: 3961. Prijs: € 7,-- (*)

Zomernummer 2022 Vlaamse Molens
Dit nummer biedt een uitgebreid vervolg op het artikel over 't Merelaantje, een kleine standaardmolen die in 1931 te Gistel werd opgericht. Deze bijdrage, met veel unieke en nooit eerder gepubliceerde foto's, gaat over de afbraak in 1938 en over de periode dat het molentje in Slijpe heeft doorgebracht (tot 1973). Verder artikels over het beheer van waterlopen, over molens in Frans-Vlaanderen (de auteur wordt er niet echt vrolijk van…), over gevelstenen met molens, over de eigenaardige Hubertmolen te Wenduine (W.-Vl.) en de Buitenmolen te Berendrecht (Antw.); De molen van Cadzand (Zeeuws-Vlaanderen) vormt het decor van de rubriek 'vrouwen aan de meelgoot'.
Het nummer telt 40 pagina's op A4 formaat in kleurendruk, met ruim zeventig afbeeldingen.

- Bestelnummer: 3962. Prijs: € 7,-- Voor een jaarabonnement (4 nummers) betaal je € 25,--

De drie molenboeken uit Tsjechië, die in de vorige Molencatalogus te koop werden aangeboden, waren in een mum van tijd uitverkocht. Er is nieuwe voorraad besteld, die we voor het einde van dit jaar verwachten. Ben je geïnteresseerd? Laat ons dan zo snel mogelijk iets weten.

The Story of Estonian Windmills / Eesti tuuleveskite lugu door Kaido Haagen (2021)
De auteur, een gerenommeerde architectuur- en natuurfotograaf, neemt je mee op een visuele reis naar de 390 windmolens van Estland. Het is een momentopname, dus voormalige ruïnes kunnen intussen een nieuwe *look* hebben gekregen, maar ook kan het historische gebouw zijn ingestort, dan wel helemaal van de aardbodem verdwenen zijn. Het unieke boek combineert kunstzinnige fotografie met architectuur en erfgoedcultuur. De tekst is tweetalig (naast het Ests ook het Engels), maar dit is toch primair een fotoboek. De fotograaf heeft ongeveer tien jaar lang zowat 95% van de Estse windmolensites bezocht, voor zover er nog sprake was van een overblijfsel.
Aldus komt een rijk palet aan merkwaardige molens voorbij, verdeeld over verschillende regio's. Ook de vele molenrompen worden niet vergeten. Bij deze laatste wordt naast een 'gewone' foto meestal ook een opname van binnenuit getoond. Dit levert hele bijzondere, haast abstracte beelden op. Je zou haast kunnen zeggen dat het boek de schoonheid van de vergankelijkheid laat zien. Alle typen stenen bovenkruiers zijn vertegenwoordigd, naast houten en stenen achtkanten en allerlei standerdmolens. Links- en rechtsdraaiende gevluchten wisselen elkaar af. Meer dan opvallend zijn de flesvormige, soms ronduit bolvormige rompen die hier en daar het landschap draperen.
Jammer is misschien, dat de foto's zonder geschiedenis en beschrijving van de molens worden weergegeven. Alleen de naam en locatie worden genoemd en voor degenen die geïnteresseerd zijn om deze molens te bezoeken zijn in het kort de coördinaten vermeld.
Het geheel omvat 400 pagina's op het formaat 21½ x 22½ cm, ingebonden in een harde kaft. Naast veel kleurenfoto's zijn er ook zwart-wit opnamen. Onze voorraad is beperkt tot vijf exemplaren.

- Bestelnummer: 3963. Prijs: € 45,-- (**)

Des Moulins et des Hommes – Tome 7 door Jacky Adam
Bijna twintig jaar onderzoek naar het Ourthebekken, van de bronnen in Gouvy en Libramont tot Luik, heeft heuse schatten opgeleverd. Vele watermolens zijn dankzij Jacky Adam weer tot leven gewekt.
Het project *'Des moulins et des Hommes'* heeft tot doel mondelinge getuigenissen te verzamelen via de laatste levende bronnen die weet hebben van het leven zoals het zich ontvouwde in het hele stroomgebied van de Ourthe. De auteur verzamelde alle iconografische documenten die van belang waren om de oude molens, hun opeenvolgende bewoners en hun activiteiten te ontrafelen, evenals alle historische documenten die door de families van de laatste molenaars worden bewaard: plannen, schetsen, molenboeken, pachtbrieven en correspondentie, liederen en legendes...
Het project heeft ook tot doel de sites en laatste overblijfselen te fotograferen die in en rond de oude molens zijn achtergebleven. Al dit verzamelde materiaal wordt gebruikt om boeken te publiceren die het mogelijk maken om de geschiedenis van elke molen, de leefomgeving van de molenaar en zijn familie te traceren, door evenveel belang te hechten aan mensen als aan hun gereedschappen. Zo wordt hulde gebracht aan eenvoudige volksmensen die toch zo'n onmisbare bijdrage hebben geleverd aan de verrijking van het huidige en toekomstige erfgoed in de betrokken gemeenten.
Dit zevende deel heeft als ondertitel: *Le Bassin de l'Ourthe revisité.* Bijna alle molens die in de Tomes 1 tot en met 6 aan bod zijn gekomen, passeren nogmaals de revue met nieuwe feiten en anekdotes en nieuwe afbeeldingen. In sommige gevallen is zelfs sprake van een restauratie in de tussenliggende periode waardoor enkele watermolens weer tot leven zijn gewekt. De oogst is een 296 pagina's dik boek met vele honderden afbeeldingen in vierkleurendruk en ingebonden in een harde kaft.
Formaat: oblong 30x24 cm. Dit levenswerk van Jacky Adam is zijn prijs ten volle waard!

- Bestelnummer: 3964. Prijs: € 60,-- (*)

Filatelie

Post.NL heeft een velletje met vijf verschillende en gegomde postzegels nr. 1 uitgegeven in de reeks 'Kijk op Nederland', gewijd aan de provincie Zuid-Holland. Eén van de zegels heeft de Kinderdijkse molens als onderwerp en de betreffende luchtfoto is ook weer te zien op de rand van het velletje met een wipmolen en vier achtkante poldermolens van de Overwaard. (Unesco Werelderfgoed)

- Bestelnummer: 3965. Prijs: € 5,25 (*)